

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum causet taciturnitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tem permouendo confundit.

RESPON. Dicendum, quod mens uel ratio, quam uis non utatur organo corporali in suo proprio actu, tñ quia indiget ad sui actū qbusdā uiribus sensitiuis, quorū actus impediuntur corpore perturbato, necesse est quod perturbationes corporales etiam iudicium rationis impediunt, sicut patet in ebrietate & somno. * Dicitur est autem, quod ira maxime facit perturbationem corporalem circa cor, ita ut et usque ad exteriora membra deriuetur; unde ira inter ceteras passiones manifestius impedit iudicium rationis, secundum illud psal. 30. Conturbatus est in ira oculus meus.

Ar. preced.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod a rōne est principiu ira quantū ad motum appetitiuū, qui est formalis in ira, sed perfectum iudicium rōnis passio ira praeoccupat, quasi nō perfecte rōnem audiēs pp commotionē caloris uelociter impellētis, q̄ est materialis in ira: & q̄tū ad hoc impedit iudiciū rōnis.

AD SECVNDVM dicendum, quod iracundus dī esse manifestus, non quia manifestum sit sibi qui d facere debeat, sed quia manifeste operatur, non quarens aliquam occultationem, quod partim contingit propter impedimentum rationis, quare non pōt discernere quid sit occultandum, & quid manifestandum, nec etiam excogitare occultandi uias; partim uerō est ex ampliatiōe cordis, quae pertinet ad magnanimitatem, quam facit ira. unde & de magnanimo Phil. dicit in 4. Ethi. * quod est manifestus odior, & amator, & manifeste dicit, & operatur. Cōcupiscentia autem dicitur esse latens, & insidiosa, quia ut plurimū delectabilia, quae concupiscuntur, habēt turpitudinem quandam, & molliem, in quib. hō uult latere: in his autē quae sunt uirilitalis & excellentiae, cuiusmo dī sunt uindictae, q̄rit hō manifestus esse.

C. 3. a med.

q. 46. ar. 4

AD TERTIVM dicendum, q̄ sicut dictum est, * Motus ira a ratione incipit; & ideo s̄m idem appositio contrarij ad contrarium adiuuat iudicium rationis, & auget iram. Cū enim aliquis habet honorē uel diuitias, & postea incurrit alicuius detrimentum, illud detrimentum apparet maius, tñ propter uiciniam contrarij, tñ quia erat inopinatu, & iō cāt maiorem tristitiam. Sicut etiam magna bona ex inopinato uenientia cāt maiore delectationē, & s̄m augmentū tristitiāe praecedentis, cōsequēter auget & ira.

ARTICVLVS IIII.

Utrum ira maxime causet taciturnitatem.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod ira non causet taciturnitatem. Taciturnitas. n. locutioni opponitur, sed per crementum ire usque ad locutionem peruenitur, ut patet per gradus ire, quos Dominus assignat Matth. 5. dicens. Qui irascitur fratri suo, & qui dixerit fratri suo, Racha: & qui dixerit fratri suo, fatue, ergo ira non causet taciturnitatē. ¶ 2 Præ. Ex hoc q̄ custodia rationis deficit, contingit q̄ homo prorumpat ad uerba inordinata. unde dicitur Prou. 25. Sicut urbs parens, & absque murorū ambitu, ita uir qui non potest cohibere in loquēdo spiritum suum, sed ira maxime impedit iudiciū rationis, ut dictum est. * ergo facit maxime profluere in uerba inordinata. non ergo cāt taciturnitatem. ¶ 3 Præ. Matth. 12. dī. Ex abundantia cordis os loquitur, sed per irā cor maxime perturbat, ut dictū est. ergo maxime cāt locutionē. nō ergo cāt taciturnitatē.

Articu. 3.

Cap. 31. non procul a fi.

SED CONTRA est, quod Gre. dicit in 5. Mor. * q̄ ira per silētium clausa, intra mētē uehementius aestuat.

F RESPON. Dicendum, quod ira, sicut iam dictum est, * & cum ratione est, & impedit rationem: & ex utraque parte potest taciturnitatem causare. Ex parte quidem rationis, qñ iudicium rationis intantum uiget, quod etsi non cohibeat affectum ab inordinato appetitu uindictae, cohibet tamen linguam ab inordinata locutione. unde Greg. * in 5. Moral. dicit. Aliquando ira perturbato animo, quasi ex iudicio silentium inducit. Ex parte uerō impediendi rationis, quia sicut dictum est, * perturbatio ira usque ad exteriora membra perducitur, & maxime ad illa membra, in quibus expressius relucet uestigium cordis, sicut in oculis, & in facie, & in lingua: unde, sicut dictū est, * lingua se prapedit, facies ignescit, exasperantur oculi. Potest ergo esse tanta perturbatio ira, quod omnino impeditur lingua ab usu loquendi, & tunc sequitur taciturnitas.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ augmentum ire qñq; est usq; ad impediendum rationem a cohibitione lingue: qñque autem ultra procedit usque ad impediendum motum linguae, & aliorum membrorum exteriorum. Et per hoc et patet solutio ad Secūdum.

AD TERTIVM dicendum, quod perturbatio cordis quādoque potest superabundare usque ad hoc, quod per inordinatum motum cordis impediatur motus exteriorum membrorum, & tunc causatur taciturnitas, & immobilitas exteriorum membrorum, & quandoque etiam mors. Si autem non fuerit tanta perturbatio, tunc ex superabundantia perturbationis cordis sequitur oris locutio.

QVAESTIO XLIX.

De habitibus in generali, quod ad eorum substantiam, in quatuor articulos diuisa.

¶ Super questio. quae agit de simonia articulum primum.

In corp. artic. 1. questio. 49. dicentia da est natura habitus praedicamenti, & post praedicamenti, quod quia alterius est negotij, ideo uel ad particulare qualificationem, uel ad secundū Metaph. spectabit, proposito enim praesentis est habitus discutere, de quo est sermo, cuius distinctio ex 5. Metaph. dī fertur i litera. f. quod est dispositio qua bene, uel male disponitur dispositum secundum se, uel ad alterum, quam distinctio nem mandabis memoria, & fides in ea aciem intelligentie: quoniam ex ea uidebis tot habitus conditiones, quot natura illius illucet, ut patet.

OST actus & passiones considerandum est de principijs humanorū actū.

Et primo de principijs intrinsicis. Secundo, de principijs extrinsecis. Principium autem intrinsicum est potentia & habitus: sed quia de potentiis in prima parte dictum est, * nunc restat de habitibus considerandum.

Et primo quidem in generali. Secundo uerō de uirtutibus & uitiis, & hōi alijs habitibus, q̄ sūt humanorum actuum principia. Circa ipsos autē habitus in generali, quatuor consideranda sunt.

¶ Primo quidem, De ipsa substantia habituum.

¶ Secundo, De subiecto eorum. ¶ Tertio, De causa generationis augmenti & corruptionis ipsorum.

¶ Quarto, De distinctiōe ipsorum.

CIRCA primum quaruntur quatuor.

¶ Primo, Utrum habitus sit qualitas.

¶ Secundo, Utrum sit determinata species qualitatis.

¶ Tertio, Utrum habitus importet ordinem ad actum.

¶ Quarto, De necessitate habitus.

¶ In responsione ad tertium in eodem, incipit ex iam dicta distinctiōe colligere, ex eo namque quod habitus est dispositio, & dispositio est ordo habentis partes & c. consequens est, q̄ habitus sit ordo habentis partes, cui autem audis ordinem non intelligas respectum ordinis, sed est radi.